

Koulutuksen ja osaamisen laatu eurooppalaisessa kontekstissa

Haastateltavana opetusministeriön korkeakoulu- ja tiedeyksikön johtaja Anita Lehikoinen

Koulutuksen ja osaamisen laatu järjestelmätasolla

Millä keinoin Suomessa määrittellään koulutuksen ja osaamisen laatua?

-Lainsäädäntö Suomessa määrittelee vahvasti korkeakoululaitoksen suuruuden, jolloin julkinen valta pystyy tarjoamaan tarvittavat resurssit korkeakoululaitoksen toiminnan ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Laki määrittelee osaltaan myös tuotettavan osaamisen niin tutkintojen, tutkimuksen kuin aluekehityksen osalta.

-Opetusministeriö käy korkeakoulujen ja niiden ylläpitäjien kanssa tavoite-sopimusneuvottelut, joissa määritellään toiminnan tavoitteet ja yhteiset tehtävät. Sopmuskaudeksi 2010 – 2012 on kullekin ammattikorkeakoululle ja yliopistolle määritelty keskeiset kehittämistehtä-

vät kansainvälisyyden, t&k-toiminnan ja opetuksen osalta tavoitetasona hyvä laatu.

Millaisia keinoja Suomessa käytetään koulutuksen ja osaamisen laadun arviointiin?

-Laki velvoittaa ammattikorkeakoulut ja yliopistot osallistumaan toimintansa arviointiin. Korkeakoulujen arviointineuvoston (KKA) auditoinnit tekevät korkeakoulujen arvioinnit julkisiksi. Kokonaisuutena suomalaisessa arviointikulttuurissa on ehkä liikakin itsearviointia eikä välttämättä ole ryhdytty havaittujen laatu poikkeamien perusteella korjaustoimenpiteisiin. Ministeriön kannalta ohjausjärjestelmän on tuettava laadunvarmistusta, lisättävä koulutusjärjestelmien läpinäkyvyyttä ja perustuttava luottamuksellisuuteen. Tämän vuoksi Suomessa ei ole alettu laatia ranking-

listoja, joiden arvioidaan osaltaan heikentävän luottamuksellisuutta. Laadun arvioinnin tulokset eivät meillä vaikuta perusrahoituksen määräytymiseen.

-Suomalaisten korkeakoulujen tuloskunto on tiedossa, sillä AMKOTA- ja KOTA-tietojärjestelmät antavat hyvän tietopohjan samoin kuin ulkoisina arviointina suoritettavat KKA:n arvioinnit. OECD:n suorittamat arvioinnit ja eri järjestelmien arvioinnit kuten viimeisimpänä suomalaisen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän kansainvälinen arviointi antavat kuvan suomalaisen koulutuksen ja osaamisen laadusta kansainvälisesti.

Suomalaisen koulutuksen ja osaamisen hyvä laatu

Mistä muodostuu koulutuksen ja osaamisen hyvä laatu?

-Osaamisen hyvästä laadusta voidaan puhua silloin, mikäli koulutuksella ja siinä saavutetulla osaamisella pystytään täyttämään yhteiskunnan ja erityisesti ammattialan tarpeita. Yhä useammin ja enenevässä määrin osaamisen hyvään laatuun liittyvät laajat geneeriset taidot eli sellaiset taidot, jotka ovat siirrettävissä ja joita voidaan soveltaa uusissa tilanteissa ja jotka ovat yleensä opintoalasta riippumattomia taitoja. Projektissa työskentelemisen taito, asenteet, oppimaan oppiminen ja kansainvälisyystaidot ovat esimerkkejä geneerisistä taidoista.

-Koulutuksen hyvään laatuun liittyy myös itse koulu-

tusprosessi ja sen pituus. Tällä hetkellä ei kuitenkaan ole vielä käytettävissä tarpeeksi tutkimustietoa tutkintojen suoritusajan pituuden vaikutuksesta osaamisen laatuun.

-Suomalaiseen laadunvarmistusjärjestelmään kuuluvat opiskelijoiden ja sidosryhmien osallistuminen laadunvarmistukseen ja näin ollen samalla laadun kehittämiseen. Opiskelijapalaute ja sidosryhmien kuten työnantajien antama palaute ovat suomalaisessa koulutuksen ja osaamisen arvioinnissa vielä suhteellisen uusi asia. Suomessa ei ole totuttu vaatimaan kuten monissa maissa, joissa koulutus on maksullista.

-Suomen korkeakoulujärjestelmän rakenteellinen kehittäminen on osaltaan laadun ja vaikuttavuuden tekijä. Opetuksen ja t&k-toiminnan resurssipohjan on oltava vankka, jotta koulutusyksiköissä pystytään aikaansaamaan moni-

alaisia yhteisöjä, joissa on monipuoliset opetus- ja oppimisympäristöt. Näiden yhteisöjen on tarjottava opiskelijoille mahdollisuus työskennellä tulevaisuuden työelämän tarpeita vastaavissa ympäristöissä.

Kansainvälisesti kilpailukykyisen osaamisen elementit

Miten edistetään kansainvälisesti kilpailukykyisen osaamisen muodostumista?

-Monipuoliset kansainvälisyystaidot ovat oleellinen osa tulevaisuuden osaajan osaamispääomaa. Yritykset kansainvälistyvät ja omistajuudet vaihtuvat hyvinkin nopeasti. Suomessa ei vielä ole korkeakoulujen aidosti kansainvälistä yhteisöä, jossa toimisi sekä kansainvälisiä opiskelijoita että opettajia ja muuta henkilöstöä. Tarvitsemme kaikki toiminnot läpäisevää kansainvälistä toimintaa, sillä muun muassa kv-opetuksen kehittämisessä usein unohdetaan konteksti ja kulttuurinäkökulma. Nykyinen kansainvälinen liikkuvuus tuo mukanaan kulttuuriosaamista, mutta tarvitsemme aitoa kansainvälistymistä. Nämä tavoitteet on kirjoitettu OPM:n kansainvälisyysstrategiaan, jossa kuvataan kansainvälisyyden ja kv-toiminnan muutokset.

-OPM on lähtenyt mukaan OECD:n käynnistämään AHELO-hankkeeseen (Assessment of Higher Education Learning Outcomes), jossa tutkitaan korkeakouluopiskelijoiden osaamista. Suomi osallistuu geneerisiä taitoja mittaavaan ryhmään yhdessä Korean, Meksikon ja Norjan kanssa. Tällä hetkellä on käynnissä menetelmäkehitys, ja mikäli mitta-

ri saadaan valmiiksi, saatetaan kansainvälinen arviointi geneeristen taitojen osalta suorittaa Suomessa vuonna 2013.

Millaisena näette suomalaisen koulutuksen ja osaamisen tulevaisuudessa?

-Ennakointityö on yksi oleellinen koulutuksen ja osaamisen laadun elementeistä. Perusteellisella ennakkoinnilla voidaan työelämän muutokset huomioida koulutusaikana hyvinkin tehokkaasti, ja opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus hankkia taitoja, joita tulevaisuuden työelämässä tarvitaan.

-Suomen menestymisen ainekset nyt ja tulevaisuudessa ovat hyvä ammatti-osaaminen ja laajat geneeriset taidot. Substanssiosaamistason jatkuva kohoaminen saa aikaan työn tuottavuuden jatkuvan kasvun. Koska työvoima tulevaisuudessa vähenee, tällä tavoin Suomessa mahdollistetaan terve talouskasvu.

Päivi Korhonen
Viestintäjohtaja, FM
Laurea-ammattikorkeakoulu

